

SCI-CONF.COM.UA

PROGRESSIVE RESEARCH IN THE MODERN WORLD

**PROCEEDINGS OF IX INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
MAY 25-27, 2023**

**BOSTON
2023**

PROGRESSIVE RESEARCH IN THE MODERN WORLD

Proceedings of IX International Scientific and Practical Conference

Boston, USA

25-27 May 2023

Boston, USA

2023

UDC 001.1

The 9th International scientific and practical conference “Progressive research in the modern world” (May 25-27, 2023) BoScience Publisher, Boston, USA. 2023. 731 p.

ISBN 978-1-73981-125-9

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Progressive research in the modern world. Proceedings of the 9th International scientific and practical conference. BoScience Publisher. Boston, USA. 2023. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/ix-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-progressive-research-in-the-modern-world-25-27-05-2023-boston-ssha-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: boston@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2023 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2023 BoScience Publisher ®

©2023 Authors of the articles

52.	<i>Андріянова В. А.</i> НАСЛІДКИ НЕДООЦІНЮВАННЯ ЗНАЧУЩОСТІ ПРОЦЕСУ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	291
53.	<i>Бабаєва О. В.</i> ІНТЕРАКТИВНА ДОШКА ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАНЯТЬ З ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ	309
54.	<i>Башевський Є. В., Бойчук Є. М.</i> ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН	313
55.	<i>Горват І. М.</i> ВИКОРИСТАННЯ КОУЧИНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОБОТІ З ДІТЬМИ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	317
56.	<i>Добровольський В. М., Винничук О. Т.</i> ІСТОРИЧНІ ФАКТОРИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ	322
57.	<i>Зеленцова С. М., Коваленко О. О.</i> РОЛЬ НАУКИ ТА ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	331
58.	<i>Золотарьова Т. В.</i> ЕВРИСТИЧНО-СИНЕРГЕТИЧНА МЕТОДИКА РОБОТИ ЗІ СКЛАДАННЯ НАУКОВИХ ДИДАКТИЧНИХ КАЗОК ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ	334
59.	<i>Огоренко В. В., Шорніков А. В.</i> ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ	341
60.	<i>Павловський Ю. В., Ключник О. В.</i> МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ СУЧАСНИХ НАНОТЕХНОЛОГІЙ ТА НАНОМАТЕРІАЛІВ У ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ТА ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ	348
61.	<i>Перебейнос В. Б., Пакулин С. Л., Феклистова И. С., Пакулина А. С.</i> ПОВЫШЕНИЕ УРОВНЯ РАЗВИТИЯ КООРДИНИРОВАННОСТИ У БОРЦОВ ВОЛЬНОГО СТИЛЯ 10-11 ЛЕТ НА ЭТАПЕ НАЧАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ	354
62.	<i>Руднева І. С., Щиров В. Ю.</i> ПОКОЛІННЯ LLL – ПОКОЛІННЯ НОВОГО СТОЛІТТЯ	365
63.	<i>Сидорченко К. М., Овчарук І. С., Костишак В. М.</i> ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ЗАСОБІВ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ НА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ АДАПТАЦІЇ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ДО ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ	374
64.	<i>Сторож В. В.</i> ВІРТУАЛЬНІ ЕКСКУРСІЇ ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ФОРМУВАННЯ РАНЬОЇ ПРОФОРІЄНТАЦІЇ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	379

ІСТОРИЧНІ ФАКТОРИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Добровольський Володимир Михайлович,

студент факультету фізичного виховання,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка

м. Тернопіль, Україна

Винничук Олег Теофілович,

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка

м. Тернопіль, Україна

Анотація: У статті досліджені історичні фактори розвитку системи професійної підготовки вчителя фізичної культури, зокрема розглянуто основні етапи історії розвитку навчання фізичної культури: античність, середньовіччя, відродження, початок XIX століття, XX століття, сьогодення. Також проаналізовано стан навчання фізичної культури в школі на сучасному етапі розвитку, показано залежність розвитку системи професійної підготовки вчителя фізичної культури від різних історичних факторів.

Ключові слова: фізичка культура, фізичне виховання, вчитель, етапи розвитку фізичної культури.

Професія вчителя є однією із найдавніших в історії людства. На ранніх стадіях розвитку, у процесі набуття життєвого досвіду в людей виникла необхідність передавати набуті знання підростаючому поколінню у навчанні дітей, підлітків, юнаків.

Розвиток навчання фізичної культури має багато історичних етапів, що відображають зміни у поглядах на фізичну активність і спорт у суспільстві. У первісному суспільстві не було спеціальних людей, які займалися б навчанням.

Дітей навчали батьки. Перші вчителі з'явилися у рабовласницькому суспільстві, у державах Стародавнього Світу, це були жреці. У суспільстві, поділеному на класи, діти виховувалися по-різному залежно від стану. Були різні системи та різноманітні вчителі. У Спарті дітей земельних власників і рабовласників готували до військового життя, завойовницьких походів, тому й учителі виховували в молодому поколінні силу, мужність, войовничість. В Афінах велике значення мала торгівля, тому тут педагоги разом з гімнастикою та військовою справою навчали молодь навігації, географії, мов та ораторського мистецтва. У Стародавньому Римі народна освіта стає переважно функцією держави. Там вчителі були урядовими чиновниками, які призначалися імператорською владою.

У середні віки, за феодално-кріпосницького ладу, були дві панівні суспільні групи: світські дворяни, або лицарі, і духовенство. Лицарів виховували при дворах великих феодалів, де головними наставниками молоді були самі лицарі, які вчили їх володіти списом, мечем, плавати, полювати, займатися фехтуванням, грати в шашки. У духовних школах учителями були священики та ченці. Вони готували з дітей феодалів богословів.

Пізніше професія вчителя стала більш поширеною. Для розвитку промисловості та торгівлі потрібні були знання, економіка потребувала грамотних, фізично сильних робітників, які могли б вміло поводитися з машинами. Наставників-церковнослужителів поступово витісняють вчителі світські, більш освічені. Серед них помітно вирізняються педагоги-гуманісти. Вони прокладають дорогу новому напрямку у вихованні, прагнуть підготувати людей, пристосованих до життя. Під час створення методів виховання гуманісти звернули свої погляди до минулого, а саме – до класичної спадщини греків. Особливо їх зацікавила афінська система, яка поєднувала розумовий, естетичний та фізичний розвиток особистості.

Представником раннього італійського гуманізму був Віторіно да Фельтр (1378-1446), який на практиці поєднав розумову освіту з фізичним вихованням. На кошти герцога-мецената да Фельтре побудували школу, назвавши її

«Будинком радості». У школі він використовував абсолютно нові методи навчання, виключив тілесні покарання та ввів заняття із верхової їзди, фехтування, боротьби та інших фізичних вправ.

Французький вчений і письменник Франсуа Рабле (1494-1553) захищав ідею формування нової для свого часу людини, у вихованні якої важливу роль відводив фізичним вправам. У ролі засобів фізичного виховання він запропонував використовувати не тільки активні вправи, але й тогочасні народні фізичні заняття – на перекладині, канатах, жердинах, сходах.

Думки гуманістів-педагогів про фізичне виховання випередили практику розвитку фізичної культури Середньовіччя. Проте практичної реалізації у системі навчання у школах фізичне виховання не отримало.

Важливу роль у формуванні нових методів, засобів і форм фізичного виховання відіграли педагогічні ідеї, що зародилися в Європі ще напередодні французької революції.

Велику популярність на той час здобула проїнята демократизмом прогресивна система великого педагога Яна Амоса Коменського (1592-1670). Заняття фізичними вправами та іграми, на його думку, повинні були проводитися на основі трудових умінь дитини та сприяти підготовці її до життя. Коменський надавав велике значення іграм та іншим фізичним вправам як засобу морального виховання дитини і одним з перших здійснив спробу педагогічного аналізу фізичних вправ.

Значний вплив на розвиток системи фізичного виховання надали педагогічні та філософські ідеї Джона Локка (1632-1704). У книзі «Деякі думки про виховання дітей» (1693) він приділив велику увагу обґрунтуванню необхідності фізичного виховання підростаючого покоління, укріпленню тіла і волі за допомогою плавання, фехтування, верхової їзди. Велике значення Д. Локк надавав гігієні одягу, харчування, побуту. Він радив рано вставати, займатися іграми та фізичними вправами на повітрі, щоб гартувати себе. «Джентльмен має бути вихований так, щоб завжди бути готовим одягнути зброю і стати солдатом», – стверджував він.

Великий французький педагог Жан-Жак Руссо (1712-1778) у своїй педагогічній системі, викладеній у праці «Еміль, або виховання» (1762), надає виняткового значення фізичному вихованню дитини. Він стверджує, що дітей змалку треба гартувати, купати в холодній воді та привчати до ігор. На його думку, міцне здоров'я необхідне, щоб зробити дитину мудрою і розумною, радить юнакам займатися бігом, стрибками, метанням, плаванням, верховою їздою, полюванням і різними іграми. Говорячи про фізичне виховання жінок, Руссо підкреслює, що воно має обов'язково включати розвиток легкості, витонченості і грації рухів.

Багато уваги фізичному вихованню приділяв у своїй педагогічній системі педагог-демократ зі Швейцарії Йоган Генріх Песталоцці (1746-1827). Все своє свідоме життя присвятив вихованню селянських дітей, прагнучи до того, щоб кожен бідняк міг отримати правильний розвиток фізичних, розумових і моральних здібностей. На пам'ятнику Песталоцці в Івердоні викарбували серед інших рядків і такий: «Все для інших, нічого для себе». Його «Абетка умінь», яку він передбачав створити, мала навчити дітей боротися, штовхати, носити, кидати, піднімати важкі речі і так підготувати їх до трудової та військової діяльності. Прагнучи систематизувати фізичні вправи, Песталоцці поділяв їх на елементарні рухи (у суглобах шиї, плеча, стегна тощо) та складні (біг, стрибки, метання, плавання, лазіння, верхова їзда, танці та ігри).

Йоганн Крістоф Фрідріх Гутс-Мутс (1759-1839) – німецький педагог, який своєю теоретичною та практичною діяльністю визначив фізичне виховання як необхідний елемент загального виховання. Його книга «Гімнастика для юнацтва», що побачила світ у 1793 р., стала не тільки основоположною працею у фізичному вихованні, але й увійшла до фонду педагогічної науки загалом. У поняття «гімнастика» Гутс-Мутс включив усі найважливіші, з погляду педагогіки, вправи. Він прагнув розвивати у дітей не тільки силу, витривалість, спритність, але й моральні якості: мужність, завзятість у досягненні мети, силу волі, хотів поєднати виховання з продуктивною працею, а тому «ручну працю» включав до третього різновиду

фізичних вправ разом з гімнастикою та іграми.

Система Гутс-Мутса дала два напрями. Один з них вкорінилася на німецькій землі і розвинулася тут у так званий турнен, творцем якого вважають Фрідріха Людвіга Яна (1778-1852). Інший напрям перетнув кордони Німеччини, Данії і звідти потрапив до Швеції, де Петро Хенріх Лінг (1776-1839) трансформував його у своєрідну за формою та змістом «шведську гімнастику». Є суттєва різниця між двома цими гілками. Ян заклав основи снарядної гімнастики (прототип сучасної спортивної гімнастики). Від нього пішли ті принципи, на яких базуються класифікація та номенклатура вправ на перекладині, паралельних брусах, кільцях, коні, козел та інших снарядах. Що ж до Лінга, то його діяльність пов'язана з розвитком та поширенням гігієнічної і корегуючої гімнастики.

Приблизно у той час створювалася і французька система гімнастики. Її родоначальником вважається полковник Франциск Аморок (1770-1848). Відмінна риса системи – прикладний характер. Аморок вважав головними вправи, що сприяють формуванню життєво важливих та військово-прикладних ознак. Отже, Ф.Л. Ян, П.Г. Лінг і Ф. Аморок започаткували три національні гімнастичні системи: німецьку (атлетичну), шведську (гігієнічну) і французьку (прикладну).

Великий внесок у розвиток гімнастики зробив чех Миросла Тирш (1832-1884). Він очолив так званий сокільський рух проти німецько-австрійського ярма. У системі сокільської гімнастики він бачив потужний засіб виховання, що веде до фізичного та духовного відродження чехів та всіх слов'ян взагалі. М. Тирш прагнув надати всім положенням і рухам таку форму, яка б викликала у виконавців і глядачів емоційне піднесення, почуття радості та естетичну насолоду.

Однак жодна з національних гімнастичних систем не включала якісь спеціальні засоби, розраховані на дітей шкільного віку.

Першим серйозним кроком на цьому шляху треба вважати спробу Адольфа Штесса (1810-1853). У 1840 році побачила світ його книга «Вчення

про турненське мистецтво». А. Штесс стверджував, що школярі повинні добре знати, що відбувається при виконанні кожної дії, а також поступово вчитися розрізняти окремі вправи у різноманітті рухів.

Український педагог В. А. Сухомлинський (1918-1970) вважав, що найважливіше у школі, у вихованні, – виховання почуттів. Усі знають, що Сухомлинський був чудовим вихователем, що він закликав бути гуманним з дитиною, виховувати добром і ласкою, піклуватися про дитяче щастя. Але найцікавіше та менш відоме його вчительське звання – дидакт. Адже як ми знаємо, дидактика – наука, яка вивчає процес навчання, відповідає на питання: «Як вчити?». Сухомлинський вважав, що для того, щоби діти добре вчилися, треба навчити їх вчитися. Що це означає для вчителя? Для відповіді це запитання скористаємося знахідками Сухомлинського.

Уроки думки. Переживання краси природи, прагнення зрозуміти її таємниці пробуджують думку, це процес «емоційного пробудження розуму». У предметі «фізична культура» – велике поле діяльності для розвитку думки у вивченні себе, своїх можливостей у руховій діяльності.

Творчість. Праця думки, пробудження думки неможливе, якщо немає дитячої творчості. Ігрова діяльність – суцільна творчість, так само як і танцювальні, гімнастичні, акробатичні вправи, спортивні ігри та багато інших. Вчитель має навчити дітей творити, придумати завдання, запропонувати пошук творчих рішень.

Інтелектуальний фон. Сюди Сухомлинський відносив постійний обмін знаннями, загальне прагнення до знання, цікаві та змістовні розмови між дітьми. Такий обмін допомагає обходитися без зубріння, активізує роботу думки. Досвід показує, що діти слабо знають види спорту, видатних спортсменів, результати досягнень навіть в улюблених видах спорту. Тому дуже важливо вчителям фізичної культури звернути на це увагу.

Оцінка. Вона, вважав Сухомлинський, має приносити радість, відзначати успіх, не має бути покаранням, засобом примусу, загрозою. У фізичній культурі вона визначає рух дитини до результатів, створює глибоку зацікавленість у

досягненні вищих показників, оцінюється якісно (добре, красиво, високо, низько, далеко, близько і т.д.) і кількісно в м, см, с., хв., кг тощо.

Проблемне навчання. Цими словами зазвичай називають систему різноманітних прийомів пробудження думки. Методи проблемного навчання останніми роками розробляються передовими вченими. Предмет «фізична культура», як і інші шкільні дисципліни, постійно ставить перед собою питання: як досягти того, щоб зробити дітей сильними, стрункими, витривалими, спритними, швидкими, гнучкими.

У другій половині ХХ століття відбувся значний розвиток руху фізичної культури та спорту як важливого соціокультурного явища. Засновано численні спортивні організації, клуби та федерації, спрямовані на розвиток фізичних здібностей та спортивних досягнень. Відбулися перші Олімпійські ігри (1896 рік) та розширення спортивних змагань.

Навчання фізичної культури у школах отримало значний розвиток саме у ХХ столітті. Були розроблені спеціальні програми фізичного виховання, впроваджені стандарти та методичні рекомендації для вчителів. Учні отримали більше можливостей для занять спортом та участі в фізкультурних заходах.

На початку ХХІ століття фізична культура в школах стала ще більш актуальною та стала невід'ємною частиною загальної освіти. Вона інтегрується в шкільну програму разом з іншими предметами, щоб сприяти комплексному розвитку учнів. Фізичне виховання підтримує активне навчання, покращує психофізичний стан учнів та сприяє формуванню ціннісних орієнтацій.

Уроки фізичної культури охоплюють більш широкий спектр діяльності, що включає різні види спорту, рухові ігри, фітнес, йогу, танці та інші активності. Це дозволяє учням вибирати активності, які найбільше відповідають їхнім інтересам та потребам.

Крім того, фізична культура в школах акцентує увагу на здоров'язбереженні та фітнесі. Заняття спрямовані на зміцнення фізичної сили та витривалості, розвиток гнучкості та координації, покращення кардіоваскулярної системи. Такі заняття сприяють підтримці здоров'я та

забезпечують активний спосіб життя.

Однак на сьогоднішній день навчання фізичної культури стикається з рядом проблем, які впливають на ефективність його реалізації. Основні проблеми навчання фізичної культури на сьогодні можуть включати:

– Недостатня кількість годин: У багатьох школах обмежена кількість годин, які виділяються для фізичної культури. Це може обмежувати можливості для повноцінного розвитку фізичних навичок учнів та проведення різноманітних видів спортивних занять.

– Низька мотивація учнів: Деякі учні можуть виявляти низьку мотивацію до занять фізичною культурою. Це може бути пов'язано з різними факторами, такими як негативний досвід у попередніх заняттях, недостатня самооцінка учнів щодо своїх фізичних здібностей або недостатня мотивація з боку батьків і вчителів.

– Відсутність необхідного обладнання та інфраструктури: Недостатнє фінансування може призводити до відсутності необхідного спортивного обладнання, тренажерних залів та інфраструктури для проведення занять фізичною культурою.

Таким чином, розвиток системи професійної підготовки вчителя фізичної культури залежить від різних історичних факторів, зокрема:

– **Історія фізичної культури:** Розвиток системи професійної підготовки вчителів фізичної культури пов'язаний з загальним розвитком фізичної культури як науки і суспільного явища. У різні періоди історії фізична культура набувала різних форм і функцій, що впливало на вимоги до підготовки вчителів.

– **Освітня реформа:** Реформи в галузі освіти, які відбувалися в різні періоди, мали великий вплив на систему професійної підготовки вчителів фізичної культури. Зміни у вимогах до вчителів, програмах навчання та методиках викладання фізичної культури відображалися в системі підготовки вчителів.

– **Наукові дослідження:** Прогрес у наукових дослідженнях у галузі

фізичної культури і спорту також впливав на систему професійної підготовки вчителів. Нові відкриття і підходи до фізичного виховання стали основою для оновлення програм підготовки вчителів і впровадження нових методик навчання.

– *Соціальні зміни*: Зміни в суспільстві, такі як розвиток фізичної культури як важливого елемента здорового способу життя, зміна вимог до фізичного виховання в школах та інтерес громадськості до спорту, також вплинули на систему професійної підготовки вчителів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Винничук О. Т. Діяльність національних фізкультурних організацій як передумова формування професійної культури спортивного педагога (історичний аспект). *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Педагогіка*. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2007. № 5. С. 65–68.

2. Пангелова Н. Становлення і розвиток ідей фізичного виховання у педагогічній думці Давнього світу. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2015. № 1. С. 48–55.

3. Цьось А. В. Розвиток фізичного виховання на території України з найдавніших часів до початку XIX ст. : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. д-ра наук з фіз. виховання та спорту : 24.00.02 - фізична культура, фізичне виховання різних груп населення. Харків, 2005. 40 с.

4. Філь С. М., Худолій О. М., Малка Г. В. Історія фізичної культури : навчальний посібник для вузів / за ред. С. М. Філя. Харків : ОВС, 2003. 160 с.